

COL·LECCIÓ «IMAS»

Innovació i Metodologia en Afers Socials

Núm. 61. Novembre 2019

ISSN: 2659-5273

▪ *Prestacions i ajudes econòmiques*

La Renda Social Garantida: una mesura per reduir la pobresa extrema. Trajectòria i impacte a les Illes Balears

Antònia Pasqual Galmés
Antònia Puiggròs Rebassa

Direcció General de Planificació, Equipaments i Formació
Conselleria d'Afers Socials i Esports

REVISTA ALIMARA de l'IMAS esta subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial_SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons

Resum

Aquest article pretén abordar d'una manera breu, objectiva i clara el què és la Renda Social Garantida, que si bé es pot definir com una prestació econòmica periòdica finalista dirigida a cobrir les situacions de vulnerabilitat econòmica i a la cobertura de les despeses bàsiques de les persones, famílies o altres nuclis de convivència que es trobin en situació de pobresa, no és una renda bàsica universal. Les autores d'aquests article ens ajuden a entendre el que és la renda social garantida i el què suposa per aquelles persones que en són perceptores.

Paraules clau

Renda social garantida, prestacions econòmiques, exclusió social, pobresa.

1. Introducció

El 14 d'abril de 2016 s'aprovà a les Illes Balears la llei que regula la Renda Social Garantida. El mes d'octubre de 2014 els partits polítics amb representació parlamentària juntament amb la Xarxa per a la Inclusió Social de les Illes Balears signaren el Pacte per a la Inclusió Social.

Un dels principals objectius d'aquest marc de col·laboració era "impulsar i executar un conjunt d'actuacions dirigides a millorar les condicions dels col·lectius més vulnerables de les Illes Balears...". Una d'aquestes mesures és la "d'implementar progressivament una renda social com a prestació de dret, que inclogui els diferents perfils socials, que s'adapti a les necessitats actuals i que estigui dotada de manera adequada"¹. (BOIB, núm. 47, 2016)

Els antecedents normatius d'àmbit autonòmic d'aquesta renda social garantida, els podem trobar en el Decret 117/2001, de 28 de setembre, de regulació de la renda mínima d'inserció, en què es va concebre la Renda Mínima d'Inserció (RMI) com una prestació lligada a la inserció sociolaboral.

La Renda Social Garantida (RESOGA) s'impulsa amb l'objectiu de revisar i adequar la normativa vigent a les noves necessitats sorgides arran de l'actual conjuntura socioeconòmica on ens trobam cada vegada més persones que es troben allunyades del mercat laboral. Així, sorgeixen nous perfils d'exclusió que no s'adapten al dispositiu bàsic de la Renda Mínima d'Inserció, que és la inserció laboral. La pràctica constata que hi ha persones que difícilment poden accedir en condicions normals al mercat laboral i

¹ Llei 5/2016, de 13 d'abril de la Renda Social Garantida.

menys en la conjuntura actual. Així, la renda social garantida té com objectiu arribar a persones que altres prestacions com la RMI no arriben.

La RESOGA es pot definir com una prestació econòmica periòdica finalista dirigida a cobrir les situacions de vulnerabilitat econòmica i a la cobertura de les despeses bàsiques de les persones, famílies o altres nuclis de convivència que es trobin en situació de pobresa. És per tant, una renda per als més pobres.

La RESOGA es va concebre com un dret subjectiu, és a dir, exigible davant els tribunals, per tant la seva concessió no està subjecte a la disponibilitat pressupostària.

Així, la Renda social garantida, no és una renda bàsica universal. És sabut que el debat públic sobre la Renda Bàsica Universal es cada vegada major. Tal vegada, sí es podria considerar una primera passa o passa prèvia per en un futur proper fer efectiva una Renda Bàsica com un ingrés que proporciona a cada ciutadà, de manera universal, una suma regular de diners per viure, sense condicionants ni requisits de treball, un ingrés suficient per proporcionar una vida digna i participativa dins la societat. Un ingrés aplicat amb la intenció de radicar la pobresa material dels ciutadans i ciutadanes.

En el present article el que ens interessa és conèixer què aporta la Renda Social Garantida al col·lectiu de persones pobres. També, s'analitzarà que caldria millorar de la normativa de la Renda Social Garantida per incrementar la seva eficàcia i per proporcionar de manera més efectiva una vida digna i independent per a les persones pobres.

2. La pobresa a les Illes Balears

Un dels elements de la realitat en què són més visibles els avenços o els retrocessos en el desenvolupament social de qualsevol país o territori és el grau en què la pobresa augmenta o disminueix. En termes relatius, es considera que una persona és pobre quan es troba en una situació de clar desavantatge econòmic i social respecte a la resta de persones del seu entorn.

La taxa de risc de pobresa i exclusió social de les Illes Balears és del 24,3 % —l'Índex autonòmic (Enquesta de condicions de vida, 2017²). Les dades indiquen que el risc de caure en situació de pobresa és lleugerament inferior al que hi havia en plena crisi³.

Així hi tot, del 2008 al 2017, la taxa de risc de pobresa ha augmentat en 4 punts percentuals (l'any 2008 era del 22,0 %, mentre que l'any 2017 és del 24,3 %), fet que porta a afirmar que a les Illes Balears la taxa de pobresa està estancada per damunt el 22% de la població. La xifra de 2017 està dos punts per davall de la mitjana nacional, i en termes absoluts, unes 270.000 persones estan en risc de pobresa o exclusió.

² El mes de juny de 2019 l'INE publicà l'Enquesta de condicions de vida 2018 amb les dades de la Taxa de risc de pobresa i exclusió social de les Illes Balears per a l'any 2018 (18,1%) les quals fan referència al l'Índex autonòmic. Donat que la Taxa de risc de pobresa i exclusió social mesura la pobresa en relació en l'entorn, es troba més adient fer referència a les dades del risc de pobresa calculades amb el l'Índex autonòmic que publica l'IBESTAT encara que la darrera actualització és de 2017.

³ Cal assenyalar que la taxa de pobresa han tingut alts i baixos freqüents en aquests darrers anys, probablement provocats per la poca grandària de la mostra.

Davant determinades situacions de risc, les dones i els joves són especialment vulnerables, com demostra el fet que el risc de pobresa o exclusió social és més elevat entre el col·lectiu femení (25,2 %) que el masculí (23,3 %). Aquestes dades estan clarament vinculades a la vida laboral, en què les dones tenen una taxa de treball a temps parcial forçat més gran que la dels homes, més temporalitat i més dificultat per incorporar-se al mercat laboral.

Per franges d'edat, el col·lectiu de persones joves és el que registra la taxa més alta de risc de pobresa, l'any 2017 és del 36,0%, una xifra vinculada a la difícil transició del sistema educatiu cap al mercat de treball. Mentre que el col·lectiu amb menys taxa de risc de pobresa o exclusió social és el de les persones més grans de 65 anys (11,7 %), especialment entre els homes (9,2 %). Aquesta millor situació entre la gent gran és deguda al fet que el llindar de pobresa està baixant com a conseqüència de la caiguda generalitzada d'ingressos, mentre que els col·lectius amb rendes estables com els jubilats veuen millorada la seva situació respecte de la població general.

En aquest context cal remarcar la importància d'una renda per protegir a les persones que no tenen accés a les rendes del mercat laboral o que tenen una remuneració molt reduïda; un subsidi condicionat per a persones en situació de pobresa i que pretén ser una alternativa de subsistència.

3. El canvi substancial que aporta la Renda Social Garantida

De la RESOGA, cal destacar-ne que el fet de percebre la renda no implica haver de participar en programes o activitats d'inserció laboral o social, ni haver de fer cap valoració social de la situació, la qual cosa implica una diferència clara respecte d'altres programes com la RMI⁴. Sí que implica, però, haver de complir alguns deures -com el d'aliments- prevists a l'article 142 i següents del Codi Civil, i també, requisits administratius i de situació econòmica⁵.

Per tant, la novetat de la renda social és que les persones perceptores no s'incorporen al circuit dels serveis socials, ja que no existeix cap pla individualitzat. La renda social es destinada a col·lectius sense necessitat de tenir una problemàtica social afegida a la manca d'ingressos econòmics, sinó que simplement no tenen recursos suficients per fer front a la situació econòmica del moment.

L'increment de l'activitat econòmica que es va produir al llarg de 2016 amb el consegüent augment de la contractació, va donar lloc a una ampliació dels requisits d'accés. Així, en un primer període d'aplicació, queden cobertes les famílies sense ingressos i amb menors a càrrec. Des de gener de 2017, cobertura és ampliada a tots aquells nuclis familiars formats per dues persones o més amb uns ingressos inferiors

⁴ Tal com afirma Horrach (2016) la renda social garantida i la renda mínima d'inserció coexisteixen com a programes de garantia d'ingressos. El manteniment dels dos programes garanteix que es doni cobertura a un major ventall de situacions de necessitat.

⁵ L'article 142 del Codi Civil entén per aliments tot el que és indispensable per al sustent, habitació, vestit i assistència mèdica. Els aliments comprenen també l'educació i instrucció de la persona alimentada mentre sigui menor d'edat i després sempre i quan no hagi acabat la seva formació per causa imputable.

als límits establerts anualment, i és aprovat un complement específic per a persones perceptores de pensions no contributives (BOIB núm. 164, 2016)⁶. A partir de l'1 de gener de 2018 s'hi 'afegeix un nou col·lectiu, el de les persones que viuen soles, de més de 45 anys, amb ingressos escassos i que no són perceptores de cap PNC (BOIB, núm. 160, 2017)⁷.

L'ampliació l'any 2017 del complement específic per a persones perceptores d'una PNC ha donat lloc a dos perfils diferenciats de persones perceptores: d'una banda, les persones beneficiàries de la "Resoga famílies", que cobreix nuclis familiars formats per dues persones o més i persones de més de 45 anys que viuen soles amb ingressos escassos i, d'altra, les persones beneficiàries del "complement de la PNC" per a persones perceptores d'una pensió no contributiva.

4. Quantia i despesa de la Renda Social Garantida.

A les Illes Balears,⁸ l'any 2018, l'import de la prestació bàsica mensual era de 431,53 €, quantitat que representa el 58,63 % del salari mínim interprofessional⁹ i el 80,02 % de l'Indicador públic de renda d'efectes múltiples¹⁰. L'import augmenta en funció del nombre de persones que conformen el nucli familiar: 560,99 euros per a dues persones; 647,30 euros per a tres; 690,45 per a quatre; 733,60 per a cinc, i fins a fins a un màxim de 776,58 euros.

Pel que fa al complement específic, permet que les persones perceptores de pensions no contributives puguin arribar a percebre un import mensual de 551,00 € -que resulta de la suma dels ingressos de la PNC (443,45 €) més l'import de la renda social garantida (108 €)-. Això representa el 74,87% del salari mínim interprofessional i el 102,44 % de l'Indicador públic de renda d'efectes múltiples.

La despesa destinada a la Renda Social Garantida per a l'any 2018 és de 17.148.328,22 euros, la qual cosa suposa gaire bé el 10 % del total de la despesa de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació. L'any 2018 es produeix una pujada important de la despesa, en part deguda al fet que una quantia de la despesa de l'exercici de 2018 correspon a imports de 2017 que s'han abonat l'any 2018 en concepte d'endarreriment. La despesa anual per titular de la prestació és de 2.231,69 euros, mentre que la despesa mitjana anual per total de persones perceptores és de 1.467,68 euros.

⁶ Llei 18/2016, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2017. BOIB, núm. 164, de 31 de desembre de 2016, p. 39762. <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2016/164/968909>

⁷ Llei 13/2017, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2018. BOIB, núm. 160, de 29 de desembre de 2017, p. 42876. <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2017/160/998026>

⁸ L'import de la prestació bàsica mensual per l'any 2018 és de 431,53 €.

⁹ L'SMI 2018: és de 735,90 € al mes. Real Decret 1077/2017, de 29 de desembre, pel qual es fixa el salari mínim interprofessional per a l'any 2018.

¹⁰ L'IPREM 2018: és de 537,84 € al mes. Llei 6/2018, de 3 de juliol, de Pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2018. Aquest índex és utilitzat a l'Estat espanyol com a referència per a la concessió d'ajudes, subvencions o el subsidi de desocupació.

El 56,04 % de la despesa executada es dedica a la RESOGA famílies, i el 43,96 % restant a la RESOGA PNC, encara que el volum de persones titulars del complement de la PNC és molt més elevat que el de la RESOGA famílies.

QUADRE 1. *Despesa anual de la renda social garantida (2018)*

	% de la despesa de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació	Despesa anual per titular de la prestació	Despesa anual per total de persones perceptores
Illes Balears	9,78%	2.231,69	1.467,68

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

5. La cobertura de la renda social garantida

La renda social garantida es va començar a adjudicar el mes d'abril de 2016 i des de la seva implementació s'ha incrementat progressivament la cobertura de la població. A les Illes Balears, l'any 2018, el nivell de cobertura de les persones titulars de la renda social garantida és del 9,12 ‰. Segons el nombre de persones perceptores (titulars més membres dependents), l'índex de cobertura a les Balears és de l'13,53 ‰.

QUADRE 2. *Taxa de cobertura de la renda social garantida (2018)*

	Població 25 anys o més (Padró 2017)	Titulars de prestació	Total de perceptors	Taxa de cobertura de titulars per cada 1.000 hab	Taxa cobertura de perceptors per cada 1.000 hab
Illes Balears	842.540	7.684	11.397	9,12	13,53

Font: Institut Balear d'Estadística i Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

6. Característiques de les persones titulars

6.1. Modalitat de la prestació

QUADRE 3. *Persones titulars segons la modalitat de la prestació (2018)*

	Titulars resoga famílies		Titulars resoga PNC		Total
Illes Balears	1.703	22,16%	5.981	77,84%	7.684

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

Pel que fa a la modalitat de les prestacions registrades en data 31 de desembre de 2018, el volum més gran correspon al complement de la PNC, amb el 77,84 % de les persones titulars, mentre que el 22,16 % restant correspon a la RESOGA famílies. El nombre de persones titulars ha augmentat pel que fa a les dues modalitats respecte a l'any 2017, però l'increment de les persones perceptores del complement de la PNC ha estat més acusat.

Cal assenyalar que, malgrat que el nombre de titulars del complement de la PNC sigui més elevat, el gruix més important de la despesa anual (el 56,04 %) es destina a la RESOGA famílies, atès que la quantia de la prestació atribuïda a la RESOGA famílies és molt més elevada.

6.2. Illa de residència

Amb relació al nombre de persones titulars per illes, el percentatge més alt recau a l'illa de Mallorca: el 85,89% del total de persones titulars, que en termes absoluts suposen 6.600 titulars. En segon lloc, destaca l'illa d'Eivissa, amb el 8,41 % del total de persones titulars, 646 persones perceptores; després Menorca, amb el 5,32 %, i Formentera, amb el 0,38 %.

Si es compara la tipologia de les prestacions per illes, en el quadre 4 s'observa que Mallorca i Menorca són les illes amb més pes de la RESOGA famílies. El 23,45 % del total de les prestacions a Mallorca i el 23,23 % del total de les prestacions a Menorca estan dirigides a cobrir despeses bàsiques de nuclis familiars i de persones de més de 45 anys que viuen soles, mentre que a Eivissa i Formentera la RESOGA famílies tan sols representa l'1,80% i 3,45% respectivament del total de les prestacions. En contrapartida Eivissa i Formentera destaquen per l'elevat percentatge de persones perceptores del complement de PNC, el 90,87 % i el 96,55%, respectivament.

QUADRE 4. *Persones titulars per illes (2018)*

	Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Resoga Famílies	1.548	23,45%	95	23,23%	59	1,80%	1	3,45%
Resoga PNC	5.052	76,55%	314	76,77%	587	90,87%	28	96,55%
Total	6.600	100,00%	409	100,00%	646	100,00%	29	100,00%

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

6.3. Distribució per sexe

A les Illes Balears, la distribució per sexe és la següent: el 60,54 % de titulars són dones, i el 39,46 %, homes. Per modalitat de prestació, la RESOGA famílies és la que presenta el perfil més feminitzat, amb el 70,82 % de dones titulars. Pel que fa al complement de la PNC, també es manté el predomini de les dones titulars, encara que presenta una distribució més equilibrada: el 60,54 % són dones.

QUADRE 5. *Persones titulars per sexe i tipus de prestació (2018)*

	Resoga famílies		Resoga PNC	
	Total	%	Total	%
Dones	1.206	70,82%	3.621	60,54%
Homes	497	29,18%	2.360	39,46%
Total	1.703	100,00%	5.981	100,00%

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

Partint de la premissa que els titulars de la RESOGA representen l'últim esglaó social, les dades mostren que aquest esglaó té un rostre majoritàriament femení. Hi ha estudis que constaten que homes i dones patim la pobresa de manera diferent, amb causes i efectes específics. La trajectòria vital de les dones condueix a un risc més alt de patir situacions de més vulnerabilitat, conseqüència d'una trajectòria vital condicionada no

només a l'accés als recursos materials (ingressos), sinó també als simbòlics (a un estatus) i relacionals (xarxes)¹¹.

6.4. Distribució per grup d'edat

L'edat és una altra variable que aporta informació sobre el perfil de les sol·licituds i de les persones titulars. En el quadre següent s'observa que hi ha una gran diferència pel que fa a l'edat entre les persones perceptores de la RESOGA famílies i les perceptores del complement de la PNC.

En la RESOGA destinada a famílies s'observa una alta incidència del perfil de mitjana edat: el 56,90 % de les persones sol·licitants tenen entre 35 i 54 anys. Però l'atur de llarga durada i la precarietat econòmica també afecten la població jove; així, el 15,22 % de les persones titulars tenen menys de 34 anys. L'any 2018 destaca per l'increment de les persones d'entre 55 i 64 anys, amb un pes del 22,90 %, augmentat en més de 13 punts percentuals en relació amb el 2017. Aquest increment es pot atribuir a l'ampliació de l'accés a la prestació a les persones que viuen soles més grans de 45 anys.

Amb relació al complement de la PNC, el 62,50 % de les persones titulars tenen més de 65 anys, mentre que el 37,50 % restant són menors de 65 anys. Els menors de 65 anys reben una pensió no contributiva en la modalitat de discapacitat, vinculada a persones d'entre 18 i 65 anys, mentre que la pensió no contributiva de jubilació requereix tenir més de 65 anys.

Així, les dades evidencien un percentatge molt més elevat de gent gran entre les persones perceptores del complement de la PNC, mentre que el gruix de les persones perceptores de la RESOGA famílies és de mitjana edat.

QUADRE 6. *Persones titulars per grup d'edat i tipus (modalitat) de prestació (2018)*

	Titulars resoga famílies		Titulars resoga PNC	
	Nombre titulars	%	Nombre titulars	%
Menys de 25 anys	47	2,76%	113	1,89%
De 25 a 34 anys	267	15,68%	244	4,08%
De 35 a 44 anys	451	26,48%	463	7,74%
De 45 a 54 anys	518	30,42%	725	12,12%
De 55 a 64 anys	390	22,90%	698	11,67%
De 65 i més	30	1,76%	3.738	62,50%
Total	1.703	100,00%	5.981	100,00%

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

El perfil segons el sexe es comporta diferent per franges d'edat. En relació amb la RESOGA famílies destaca l'elevat percentatge de dones entre la població de menys de 44 anys, coincidint amb els anys de procreació i posteriors a la maternitat. El percentatge de dones disminueix a mesura que avança l'edat.

Pel que fa al complement de la PNC, les dades mostren una tendència a la inversa: a mesura que avança l'edat el perfil de les persones titulars es va feminitzant. Fins als 44 anys el perfil és clarament masculí, i a partir dels 44 les dades mostren una tendència a

¹¹ Així ho afirma el document "La pobreza en España desde una perspectiva de género" (Fundació FOESSA i Càritas, 2014).

la inversa que s'intensifica amb els anys. Unes trajectòries laborals més curtes i intermitents de les dones expliquen el significatiu augment del percentatge de dones perceptores de més de 65 anys.

QUADRE 7. *Persones titulars per grup d'edat, sexe i modalitat de prestació (2018)*

	Titulars resoga famílies		Titulars resoga PNC	
	% Dones	% Homes	% Dones	% Homes
Menys de 25 anys	87,23%	12,77%	43,36%	56,64%
De 25 a 34 anys	82,02%	17,98%	40,16%	59,84%
De 35 a 44 anys	79,60%	20,40%	42,12%	57,88%
De 45 a 54 anys	65,83%	34,17%	53,10%	46,90%
De 55 a 64 anys	58,72%	41,28%	59,03%	40,97%
De 65 i més	56,67%	43,33%	66,40%	33,60%
Total	70,82%	29,18%	60,54%	39,46%

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

6.5. Nombre de membres de la unitat de convivència

QUADRE 8. *Persones titulars de la RESOGA famílies¹² i nombre de membres de la unitat de convivència (2018)*

	Persones titulars Resoga famílies	%
1 membre	365	21,43%
2 membres	343	20,14%
3 membres	363	21,32%
4 membres	251	14,74%
5 membres	205	12,04%
6 membres	95	5,58%
7 membres	39	2,29%
8 membres	18	1,06%
9 membres	6	0,35%
10 membres	10	0,59%
11 membres	2	0,12%
12 i més membres	6	0,35%
Total	1.703	100,00%

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

També és d'interès conèixer els membres de la unitat de convivència de les persones titulars de la RESOGA famílies. Les unitats de convivència d'un (21,43 %), dos (20,14 %) i tres membres (21,32 %) són els perfils majoritaris. En comparació amb l'any 2017, cal destacar l'increment del nombre d'unitats d'un sol membre, que ha passat de 0 a 365; són les persones que viuen soles més grans de 45 anys amb ingressos escassos, que, a partir del mes de gener de 2018, també han tingut accés a la prestació.

6.6. Nacionalitat

¹² Només es mostra la informació dels membres de la modalitat "RESOGA famílies", atès que en la base de dades no es fa el recompte del nombre de membres de la unitat de convivència dels titulars del "complement de la PNC".

QUADRE 9. *Persones titulars de la renda social garantida i nacionalitat (2018)*

	Resoga famílies		Resoga PNC	
	Total	%	Total	%
Nacionalitat espanyola	1.320	77,51%	5.499	91,94%
Nacionalitat estrangera	383	22,49%	482	8,06%
Total	1.703	100,00%	5.981	100,00%

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

Gairebé la totalitat de les persones titulars del complement de la PNC tenen nacionalitat espanyola: el 91,94 %. Entre les persones perceptores de la RESOGA famílies aquest percentatge és notablement inferior, el 77,51 %; així i tot, les dades evidencien el predomini de la nacionalitat espanyola entre les persones perceptores.

7. Aportacions i efectes positius de la Renda Social a les Persones en situació de pobresa

La Renda Social Garantida contribueix a disminuir els efectes de la pobresa entre aquelles persones que per edat no poden rebre ingressos de treball contribuint a assolir el dret a dur una vida digna i a fer més efectiva la seva capacitat econòmica per pagar els serveis bàsics i tenir més capacitat de decisió.

Així, la Renda Social Garantida augmenta la llibertat en la presa de decisions sobre la pròpia vida de les persones en situació de vulnerabilitat i majoritàriament de les dones. Tal com afirma Llobet (2018), disposar de més diners en una societat basada en el consum dóna llibertat i augmenta les possibilitats de participació dins la societat fent més efectiu el dret de ciutadania.

El fet que la Renda Social Garantida sigui una prestació amb un perfil clarament feminitzat contribueix a disminuir la bretxa salarial atenuant la desigualtat de gènere. Augmenta així l'autonomia de les dones que pateixen pobresa severa en la mesura en que millora la seva situació material i, com a conseqüència, és un avanç per la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en l'edat adulta.

La Renda Social Garantida contribueix a aconseguir l'envelliment actiu de la població de les Illes Balears, del que tant es parla a Unió Europea. Doncs, amb el complement de la PNC contribueix a que les dones i homes grans puguin assolir una vida digna i independent.

En definitiva, la Renda Social Garantida, augmenta l'autonomia de les persones que pateixen situacions de vulnerabilitat, donat que ajuda a millorar la seva situació material i els proporciona més seguretat per afrontar al vida.

8. Reptes de futur de la Renda Social Garantida per reduir la pobresa

A les Illes Balears, la Renda Social Garantida s'ha anat implementant progressivament, ampliant-se els requisits d'accés en funció de la conjuntura econòmica i social del moment. Així, és un model de renda relativament jove que, en funció de les necessitats haurà d'incloure reformes i millores amb l'objectiu d'augmentar la seva efectivitat. A continuació es proposen una sèrie de mesures que poden incrementar el pes de la Renda Social Garantida pel que fa a la promoció de la llibertat, l'autonomia i la vida digna de les persones:

- En primer lloc, seria convenient, augmentar el nivell d'ingressos per tal de garantir les necessitats bàsiques. El que seria ideal és que la quantia de la Renda Social Garantida arribés a superar el llindar de pobresa, fet que permetria eliminar el risc de pobresa de les persones perceptores.
- En segon lloc, caldria ampliar els requisits d'accés per tal de garantir uns ingressos mínims a totes les persones que no tenen recursos per poder viure en dignitat.
- Finalment, donar a la Renda Social Garantida un caràcter individual, no lligat a la conjuntura familiar proporcionaria unes històries reproductives més saludables, i una menor imposició dels rols de gènere. En aquest sentit proporcionaria més autonomia a les dones evitant la dependència material a les seves parelles.

9. A mode de conclusió

No hi ha dubtes que, la Renda Social Garantida, instaurada a les Illes Balears l'any 2016, és una prestació pionera a les Illes Balears que té els seus espais d'èxit. I que, a més, tracta de donar cobertura a aquelles persones que els actuals instruments de protecció no donen resposta, aportant així un escenari social més just.

Si ens situem dins un context europeu, la renda social garantida, en totes les seves modalitats, contribueix a què el pilar europeu de drets socials de la UE es torni una realitat¹³ en la mesura que pretén enfortir la protecció social de les persones que viuen en situació de pobresa. Cal remarcar que un dels tres eixos del pilar dels drets socials és la protecció i la inclusió social.

Un dels principis que s'inclouen dins l'eix de la protecció i la inclusió social són les pensions i prestacions per la vellesa. La modalitat de la renda social que pretén ser un complement de la pensió no contributiva contribueix també a garantir una vida digna en la vellesa en la mesura en que augmenta el nivell d'ingressos del homes i les dones grans, i d'aquesta manera recolzar l'envelliment actiu, uns dels valors fonamentals de la UE.

Per tant, es tracta d'una inversió pública de justícia social que, sens dubte, contribueix a enfortir els drets socials de la UE, defensant els drets dels ciutadans en una món de en constant evolució.

¹³ El pilar social dels drets socials de la UE és un paquet de propostes que estableixen uns principis i uns drets per garantir un mercat de treball més equitatiu i enfortir la protecció social. El seu compliment depèn de la implicació dels estats membres, les institucions europees i dels agents socials.

Referències bibliogràfiques

- Bollain, J. (2018) Por una vida digna: de la calle a las instituciones. *Sin permiso*, Monográfico 6, 18-21. Recuperat de: http://www.sinpermiso.info/sites/default/files/monograficosp_2_renta_basica.pdf
- Dirección General de Empleo, Asuntos Sociales e Inclusión (Comisión Europea) (2012) *La aportación de la UE al envejecimiento activo y a la solidaridad entre generaciones*. Recuperat de: <https://publications.europa.eu/es/publication-detail/-/publication/5f78f31d-1cac-4263-a76d-7077555349da/language-es>
- Horrach, A. (2016). La Renda Social Garantida. *Revista d'Afers Socials*, núm. 7, pp. 67-70.
- IBESTAT (2018) Enquesta de condicions de vida (ECV). Año 2018. Recuperat de: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/7f786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd>
- INE (2018) Encuesta de condiciones de vida (ECV). Año 2018. Recuperat de: http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176807&menu=ultiDatos&idp=1254735976608
- Informe INSOCAT per a la millora de l'acció social. Núm.7. Gent gran: pobresa i vulnerabilitat. Setembre 2016. Recuperat de: http://acciosocial.org/wp-content/uploads/2016/09/INSOCAT-7_Gent-gran-pobresa-vulnerabilitat_2016_extens.pdf
- Llei 5/2016, de 13 d'abril de la Renda Social Garantida. BOIB, núm., 47, de 14 d'abril de 2016, pp.10.396-10.409. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/ca/2016/10475/seccio-i-disposicions-generals/471>
- Llei 18/2016, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2017. BOIB, núm. 164, de 31 de desembre de 2016, p. 39762. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2016/164/968909>
- Llei 13/2017, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2018. BOIB, núm. 160, de 29 de desembre de 2017, p. 42876. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2017/160/998026>
- Llobet, M. (2018) La dependencia de decisión de las mujeres. (Sobre renta bàsica i feminismo). *Sin permiso*, Monográfico 6, 11-12. Recuperat de: http://www.sinpermiso.info/sites/default/files/monograficosp_2_renta_basica.pdf
- Valls, F. i Belzunegui, A. (2014) La pobreza en España desde una perspectiva de género. *VII Informe sobre la exclusión y desarrollo social en Espanya 2014*. Fundación Foessa. Fomento de Estudios Sociales y de Sociología Aplicada. Recuperat de: http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/documentos_trabajo/15102014141447_8007.pdf

Annex

- PERSONES TITULARS DE LA RESOGA SEGONS EL MUNICIPI DE RESIDÈNCIA

Municipi de residència	Resoga família	Resoga PNC	%	%	Població major 25 anys	Incidència Resoga fam * 1.000 hab.	Incidència Resoga PNC * 1.000 hab.	
Alaior		9	21	9,47%	6,69%	6.746	1,33	3,11
Castell (Es)		8	38	8,42%	12,10%	5.574	1,44	6,82
Ciutadella de Menorca		24	77	25,26%	24,52%	21.698	1,11	3,55
Ferrieres		2	3	2,11%	0,96%	3.447	0,58	0,87
Maó		42	145	44,21%	46,18%	21.288	1,97	6,81
Mercadal (Es)		1	10	1,05%	3,18%	3.693	0,27	2,71
Migjorn Gran (Es)		0	2	0,00%	0,64%	1.074	0,00	1,86
Sant Lluís		9	18	9,47%	5,73%	5.212	1,73	3,45
Total		95	314	100,00%	100,00%	68.732	1,38	4,57

Municipi de residència	Resoga família	Resoga PNC	%	%	Població major 25 anys	Incidència Resoga fam * 1.000 hab.	Incidència Resoga PNC * 1.000 hab.	
Eivissa		24	277	40,68%	47,19%	38.051	0,63	7,28
Santa Eulària des Riu		10	113	16,95%	19,25%	27.827	0,36	4,06
Sant Josep de sa Talaia		10	70	16,95%	11,93%	20.372	0,49	3,44
Sant Joan de Labritja		3	23	5,08%	3,92%	4.801	0,62	4,79
Sant Antoni de Portmany		12	104	20,34%	17,72%	19.762	0,61	5,26
Total		59	587	100,00%	100,00%	110.813	0,53	5,30

Municipi de residència	Resoga família	Resoga PNC	%	%	Població major 25 anys	Incidència Resoga fam * 1.000 hab.	Incidència Resoga PNC * 1.000 hab.	
Formentera		1	28	100%	100%	9.629	0,10	2,91

- INFORMACIÓ PER MUNICIPIS SOBRE LES PERSONES TITULARS DE LA RESOGA

Municipi de residència	Resoga família	Resoga PNC	%	%	Població major 25 anys	Incidència Resoga fam * 1.000 hab.	Incidència Resoga PNC * 1.000 hab.
Alaró	1	21	0,06%	0,42%	4.009	0,25	5,24
Alcúdia	11	49	0,71%	0,97%	14.479	0,76	3,38
Algaida	9	27	0,58%	0,53%	4.212	2,14	6,41
Andratx	4	36	0,26%	0,71%	8.298	0,48	4,34
Ariany	0	3	0,00%	0,06%	679	0,00	4,42
Artà	4	22	0,26%	0,44%	5.649	0,71	3,89
Banyalbufar	1	0	0,06%	0,00%	413	2,42	0,00
Binissalem	12	43	0,78%	0,85%	5.930	2,02	7,25
Búger	0	4	0,00%	0,08%	819	0,00	4,88
Bunyola	2	10	0,13%	0,20%	4.892	0,41	2,04
Calvià	15	156	0,97%	3,09%	36.896	0,41	4,23
Campanet	2	10	0,13%	0,20%	1.995	1,00	5,01
Campos	7	28	0,45%	0,55%	7.932	0,88	3,53
Capdepera	1	18	0,06%	0,36%	8.759	0,11	2,06
Consell	2	11	0,13%	0,22%	2.854	0,70	3,85
Costitx	3	7	0,19%	0,14%	969	3,10	7,22
Deià	1	1	0,06%	0,02%	498	2,01	2,01
Escorca	0	1	0,00%	0,02%	184	0,00	5,43
Esporles	2	12	0,13%	0,24%	3.665	0,55	3,27
Estellencs	1	0	0,06%	0,00%	264	3,79	0,00
Felanitx	23	44	1,49%	0,87%	12.871	1,79	3,42
Fornalutx	1	0	0,06%	0,00%	526	1,90	0,00
Inca	63	210	4,07%	4,16%	22.910	2,75	9,17
Lloret de Vistalegre	2	9	0,13%	0,18%	973	2,06	9,25
Lloseta	10	36	0,65%	0,71%	4.273	2,34	8,42
Llubí	8	9	0,52%	0,18%	1.641	4,88	5,48
Llucmajor	59	138	3,81%	2,73%	27.045	2,18	5,10
Manacor	48	119	3,10%	2,36%	30.689	1,56	3,88
Mancor de la Vall	3	4	0,19%	0,08%	1.051	2,85	3,81
Maria de la Salut	4	5	0,26%	0,10%	1.615	2,48	3,10
Marratxí	23	140	1,49%	2,77%	26.157	0,88	5,35
Montuïri	7	10	0,45%	0,20%	2.175	3,22	4,60
Muro	9	24	0,58%	0,48%	5.119	1,76	4,69
Palma	1.114	3.442	71,96%	68,13%	306.466	3,63	11,23
Petra	5	13	0,32%	0,26%	2.073	2,41	6,27
Pollença	4	41	0,26%	0,81%	12.269	0,33	3,34
Porreres	9	24	0,58%	0,48%	3.870	2,33	6,20
Puigpunyent	3	2	0,19%	0,04%	1.403	2,14	1,43
Sa Pobla	17	79	1,10%	1,56%	9.247	1,84	8,54
Sant Joan	0	4	0,00%	0,08%	1.570	0,00	2,55
Sant Llorenç	3	13	0,19%	0,26%	6.204	0,48	2,10
Santa Eugènia	0	5	0,00%	0,10%	1.235	0,00	4,05
Santa Margalida	14	34	0,90%	0,67%	8.996	1,56	3,78
Santa Maria del Camí	2	40	0,13%	0,79%	5.171	0,39	7,74
Santanyí	8	19	0,52%	0,38%	9.264	0,86	2,05
Selva	3	13	0,19%	0,26%	3.028	0,99	4,29
Sencelles	5	13	0,32%	0,26%	2.418	2,07	5,38
Ses Salines	5	7	0,32%	0,14%	3.779	1,32	1,85
Sineu	7	17	0,45%	0,34%	2.794	2,51	6,08
Sóller	4	54	0,26%	1,07%	10.872	0,37	4,97
Son Servera	4	18	0,26%	0,36%	8.426	0,47	2,14
Valldemossa	0	2	0,00%	0,04%	1.532	0,00	1,31
Vilafranca de Bonany	3	5	0,19%	0,10%	2.308	1,30	2,17
Total	1.548	5.052	100,00%	100,00%	653.366	2,37	7,73